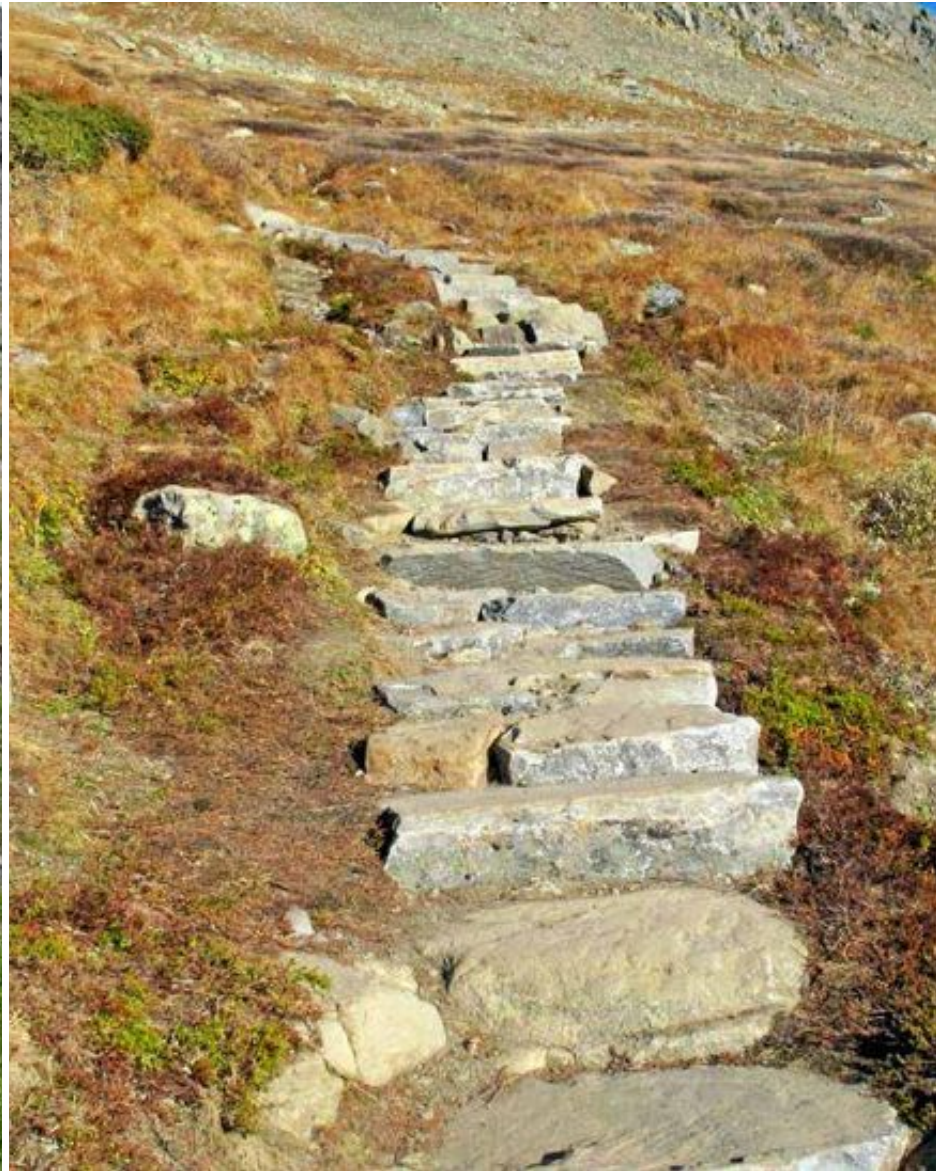

**Delta i debatten,
skriv til oss!**

SEND DITT INNLEGG TIL: DEBATT@NATIONEN.NO
Innlegg kan også sendes per post til Nationen,
Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Merk konvolutten
«debatt». Ingen som sendes elektronisk blir prioritert.

TEKSTLENGDER:
Kronikk: Maks 5000 tegn med mellomrom.
Leserinlegg: Maks 2000 tegn
Du kan også levere innlegg på nationen.no

Kun bestilte kronikker honoreres.
Redaksjonen forbeholder seg retten
til å redigere og forkorte innsendt
stoff og til å publisere det elektronisk.

Sherpabygd: Antallet besøkende på Hallingskarvet kraftig etter at sherpa-stien ble laget.

Foto: Petter Braaten, SNO

Er tilrettelagt natur en menneskerett?

Nordmenn og utenlandske turister strømmer til norske fjell som aldri før. Mange bekymrer seg over slitasje i terrenget på populære naturområder.

Skal vi nekte folk inngang, eller skal vi tilpasse oss og ønske dem velkommen? En løsning for å bevare sårbare naturområder er å bygge flere steinbelagte stier ved hjelp av sherpaer fra Nepal.

Aftenposten skrev 7. oktober at det er ventet 100.000 besøkende til det karakteristiske fjellpartiet Trolltunga i år. I 2010 var det 1000 som tok turen hit. Deler av reiselivsnæringen gleder seg over økningen av vandrere i naturen, mens andre fortviler.

Ordførere i Lofoten bekymrer seg over å miste uberørt natur fordi fjellstier slites ned av økt turiststrøm. Flere steder i landet skjer det samme, blant annet på Senja. Mange tar til orde for turistskatt eller begrensninger i allemannsretten. Administrerende direktør i NHO Reiseliv, Kristin Krohn Devold, advarer mot turistskatt fordi hun ikke vil fordyre Norge. Innskrenkninger i allemannsretten vil føre til ramaskrik fordi den står så sterkt hos oss. Vi kan ikke nekte folk adgang til naturen. Endringer i friluftsløven er derfor uaktuelt med det første. Skal vi fortsette å ta imot turister til Norge må vi

legge til rette for de besøkende.

Sherpaer fra Nepal har de siste ti årene blitt leid inn til å reparere stier på godt besøkte turmål. De blir regnet som de flinkeste i verden på stibygging. Med sin spesialkompetanse og fysiske styrke har de bygget omkring 250 steinsatte stier i Norge. Stiene hindrer erosjonsskader og slitasje i terrenget. Turmålene blir lettere å gå og stiene tåler trykket fra mange mennesker. Dette har blitt gjort ved blant annet Preikestolen, Besseggen og Hallingskarvet. Etter byggingen av sherpa-sti fra Prestholtseter til toppen av Hallingskarvet økte besøksantallet fra 6000 i 2010, til 27.000 i 2015. I år har tallet passert 40.000.

I en undersøkelse gjort av Innovasjon Norge leser jeg at flesteparten som velger norgesferie gjør det på grunn av landskapet og naturen. Landet vårt oppleves som trygt, kronekursen er lavere, det er flere flyavganger til Norge, og det er trendy med aktive naturopplevelser. Tendensen ser ikke ut til å snu med det første. Spektakulær natur brukes aktivt i offisiell markedsføring av Norge. Vi kan derfor ikke bli

overrasket over at besøkende som kommer hit vil oppleve nettopp dette.

Tilrettelegging i naturen er omdiskutert. Motargumenter kommer fra de som ikke ønsker store folkemasser på fjellet. De mener at folk som ikke klarer å ta seg opp i fjellet uten tilrettelegging, heller bør velge enklere turer. Andre synes det er stygt med menneskeskapte inngrep i naturen og de vil ta vare på den urørte naturen. Vi nordmenn har fått fjellvettreglene inn med morsmelka. Turister som kommer hit har ikke samme forhold til fjellet som du og jeg. Legger vi til rette med solide stier blir terrenget skånet og ivaretatt, samtidig som vi kan redusere fall og skader.

Personlig foretrekker jeg å gå i ulendt fjellterreng. Samtidig ser jeg nytten av mer tilrettelegging enkelte steder. I fjor sommer gikk jeg Romsdalseggen. Der var det bygget en steintrapp på deler av strekningen. Nederst i løypa var det derimot gjørmete og tydelig slitasje på stien og området rundt. Da tenkte jeg at der burde det ha vært laget en opparbeidet sti. På grunn av alle som har gått der, så jeg et tydelig behov

for mer tilrettelegging. Hvis vi foretar et slikt inngrep er ikke naturen lengre uberørt, men vi kan velge andre turer når vi vil gå i urørt terreng. Det er mange folketomme fjellområder i Norge og vi kan derfor enkelt gå utenfor de største turistområdene.

Å bygge og legge til rette i fjellheimen er ikke et nytt fenomen. Den Norske Turistforening har i snart 150 år laget stier, bygget hytter og bruer, satt opp skilter og merket løyper. Bygging av steintrapper er kanskje ikke så unaturlig da? Jeg vil ikke at naturområder skal ende opp som fornøvelsesparker, men målet er at flere skal få muligheten til å oppleve naturen. Vi kan få bedre kontroll og unngå slitasje i sårbart terreng hvis vi styrer og kanaliserer ferdselen. Har folk muligheten til å følge en solid steinbelagt trapp eller sti vil de fleste gjøre det. Dermed unngås kraftig nedslitte stier og uopprettelig skade på terrenget rundt.

Dersom flere kommuner klarer å skape attraktive turområder i samarbeid med reiselivsnæringen, kan de tiltrekke seg nye turister. Som jeg nevnte tidligere økte antallet besøkende på Hallingskarvet kraftig etter at sherpa-stien ble laget. Tiltak for turister skal også være til nytte for lokalbefolkningen. Sherpabyggere gjør ulendte områder fremkommelig, og det

kan gjøre dørstokkmila kortere for innbyggere. Når et turmål er lettere tilgjengelig blir det gjerne besøkt oftere. Det er positivt i et folkehelseperspektiv.

Tilrettelagte turområder er et felles gode og finansieringen må komme fra et sted. En enkelt kommune kan ikke ta regningen alene. Fylkeskommuner, turistforeninger, reiselivsnæringen, kraftselskaper, privatpersoner og bedrifter må samarbeide for at dette skal være gjennomførbart. I dette arbeidet bør også løsninger for søppelhåndtering, parkering, skilting og toalettfasiliteter inkluderes. Disse fellesgodene kan finansieres med turistskatt eller ved at bedrifter betaler inn en prosentvis del av sin omsetningen. Hvis flere kommuner i landet får til samarbeid om dette, kan flere attraktive reisemål bli skapt.

Det er ikke en menneskerett med tilrettelagt natur, men noe må vi gjøre. Når turistene endelig har fått øynene opp for Norge, må vi ikke skremme dem bort. Vi kan unngå å slite ned fjellene våre, og da må vi tenke langsiktig og legge til rette for gode turopplevelser.

Line Henriette Benjaminsen
Masterstudent Naturbasert reiseliv,
Norges Miljø- og Biovitenskapelige
Universitet

Styrer

«Vi kan få bedre kontroll og unngå slitasje i sårbart terreng hvis vi styrer og kanaliserer ferdselen.»